

ФОРМУВАННЯ СПРОМОЖНИХ ГРОМАД В ПРОЦЕСІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ВІННИЦЬКОЇ ОТГ

Головащенко В. Л. студент-магістр факультета публічного управління та адміністрування

Нагорна І. В. канд. наук з державного управління, доцент кафедри регіональної політики та публічного адміністрування

Одеський регіональний інститут державного управління НАДУ при Одеському національному Політехнічному університеті

Державна політика України у сфері місцевого самоврядування спирається на інтереси жителів територіальних громад і передбачає децентралізацію влади – тобто передачу від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування значної частини повноважень, ресурсів та відповідальності. В основу цієї політики закладено положення Європейської хартії місцевого самоврядування [3] та найкращі світові стандарти суспільних відносин у цій сфері.

Однак, незважаючи на загалом позитивне сприйняття реформи громадами в регіонах України, голови об'єднаних територіальних громад зазначали на наявність певних суттєвих недоліків в її поточному вигляді. Серед основних зауважень з приводу реформи, як правило, зазначали відсутність в громадах можливості розпоряджатись земельними ділянками, що входять до складу ОТГ, але є за межами населених пунктів, наявність «прогалин» в законодавстві та брак практичного досвіду та навичок в управлінні громадою.

Зазвичай це пов'язано з необхідністю збереження національних важелів для реалізації національних пріоритетів на місцевому рівні. Метою децентралізації є зміцнення органів місцевого самоврядування на благо місцевих громадян, сприяючи тим самим демократизації суспільства. Безсумнівно, що ця модель сприяє місцевій автономії та забезпечує умови для існування спроможного та відповідального місцевого самоврядування [1].

Вінницька ОТГ – середня за розміром, яка в останні роки виділяється на карті України завдяки модернізації методів надання адміністративних послуг громадянам та розвитку галузі інформаційних технологій.

В епоху швидких змін, глобальних екологічних та економічних проблем, прискореної імміграції, уповільнення природного зростання населення, довгострокове планування є необхідною відправною точкою для наступного етапу розвитку ОТГ. Подальше планування та прийняття рішень потребує наукових досліджень та верифікації, участі широкого кола експертів, підприємців та активних громадян. Більшість стратегічних проєктів/діяльностей вказують на необхідність формулювання концепцій розвитку конкретних галузей або вирішення конкретних проблем. Це означає, що місто Вінниця як центр ОТГ розпочало більш комплексно, цілісно,

інтегровано розглядати свій розвиток і усвідомлювати необхідність залучення широкого кола учасників до планування та реалізації цілей.

Серед найбільш пріоритетних «стовпів розвитку» ОТГ виокремлено такі:

- захист довкілля та зменшення негативного впливу міста на нього;
- розвиток людини і громади (людський і соціальний капітал);
- модернізація та розвиток економіки як основного джерела, що дає можливість створити належне середовище для самореалізації та комфортного життя жителів ОТГ.

Розвиток пріоритетних сфер розвитку ОТГ неможливий без використання та впровадження наукових рішень. трансферу технологій та інновацій, підтримки локальних наукових ініціатив стимулює розвиток міської економіки та налагоджує співпрацю між освітнім, науковим та економічним секторами.

У своєму просторовому розвитку Вінницька ОТГ дотримується принципу збалансованості (росту всередину), що передбачає такі підходи:

- ОТГ сталого просторового розвитку, яке у своєму розвитку використовує насамперед наявний внутрішній потенціал для розширення власних функцій. Цей підхід унеможливорює процес «міського розповзання» та допомагає ефективно використовувати внутрішній ресурс. Ріст всередину відбувається найперше завдяки ревіталізації, які сконцентровані у північно-східній частині міста, а також функціонального переосмислення окремих просторових компонентів (земельних ділянок, будівель тощо).

- Компактна громада, що означає помірне та функціонально збалансоване ущільнення простору ОТГ. Ця збалансованість досягається шляхом актуалізації, підсилення просторового каркасу розвитку ОТГ та основної транспортної артерії. Важливим елементом є і формування системи поліфункціональних центрів, які концентруються в різних районах із високою щільністю населення і покликані забезпечувати основними функціями усіх мешканців (транспорт, магазини з найнеобхіднішими товарами, школи, дитсадки, лікарні невідкладної допомоги, адміністративні послуги, соціокультурні центри та місця для спортивної активності, дозвілля, функції саморозвитку та самореалізації). В районах із низькою щільністю населення формуються монофункціональні центри, основна роль яких – забезпечення найважливіших базових потреб містян. Сталість розвитку міста можлива через створення мережі полі- та монофункціональних центрів та їх просторового зв'язку з «Корсо» й між собою. Громада коротких шляхів, у якому пріоритетність транспорту будується за таким принципом: пішоходи, велосипедисти, громадський транспорт, автомобілі.

- Громада без бар'єрів, яке нівелює негативний вплив наявних просторових бар'єрів та унеможливорює створення нових. Безбар'єрність міського простору проявляється не лише у фізичному аспекті, але й у соціальному (просторова інклюзивність усіх соціальних груп міста, запобігання утворенню «закритих товариств» (gated community), трансформація та інтеграція слабозвинених районів ОТГ.

- Громада створює передумови для забезпечення своїх жителів якісним, доступним, енергоефективним та інклюзивним житлом.

- Збереження певних елементів просторів ОТГ не відкидає їх трансформації, проте ця трансформація не має загрожувати унікальним ознакам, які має цей простір. Ідеться про такі елементи міського простору, як історичні осередки ОТГ із їхніми пластами історичної, архітектурної та культурної спадщини; наявні зелені зони, мережа яких гарантує баланс взаємодії населених пунктів та навколишнього середовища; природний ландшафт, який оконтурює ОТГ, створює його природну межу та зберігає просторову ідентичність.

Вінницька ОТГ просторово та функціонально інтегрована у регіональний контекст, що проявляється у сталій взаємодії із сусідніми громадами та збалансованому функціонуванні вінницької агломерації. Ця збалансованість проявляється у формуванні «життєвого простору» для жителів ОТГ, що означає збереження природних кордонів із сусідніми громадами, унеможливлення просторового злиття й розмивання меж міста та цих громад.

Для досягнення перелічених компонентів просторового розвитку влада використовує нові підходи у сфері планування та розвитку. Одними з таких підходів є неформальні інструменти міського планування, які передбачають обговорення та пошук консенсусу з усіма зацікавленими стейкхолдерами, їх залучення на початкових етапах планування, гнучкість планування та використання ширшого спектра інструментів та взаємодії.

Вінницька ОТГ, як і вся Україна, сьогодні стоїть перед історичним моментом – відійти від спадщини радянської імперії і отримати нову європейську систему адміністративно-територіального устрою. Перед цим моментом кожен повинен пам'ятати, що сила і успіх місцевого самоврядування залежить від того, наскільки сильною та успішною є держава, і навпаки. Досягнути такого результату можна тільки спільними зусиллями.

Реформа територіальної організації влади та місцевого самоврядування надала Вінницькій громаді нову модель розвитку та розбудови системи організації місцевих органів [2]. Децентралізація об'єднувала низку реформ, що стосуються різних аспектів міського та сільського політичного та соціального життя областей. Вона спонукала змінити умови економічного розвитку, державного фінансування, і, що найважливіше, – суспільної самоорганізації. Такі повноваження, як-от: управління освітою, первинною медициною, земельними ресурсами, сферою житлово-комунального господарства та іншими важливими напрямками життєдіяльності, передаються об'єднаним територіальним громадам. Стимулювалась економічна активність і міжрегіональне співробітництво громад, залучення інвестицій. Молодь отримує кращі шанси на самореалізацію. Місцеві ініціативи та ідеї набувають здатності швидше трансформуватись у чинники реальних змін.

Література:

1. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український

проект «Підтримка децентралізації в Україні» – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

2. Мацедонська Н.В. Децентралізація в Україні та основні шляхи її впровадження в сучасних умовах / Н.В. Мацедонська, Л.М. Клівіденко // Економіка та суспільство. – 2017. – Вип. 8. – С. 613–618.

3. Європейська Хартія місцевого самоврядування // Європейська хартія місцевого самоврядування та розвиток місцевої і регіональної демократії в Україні. – К.: Крамар, 2003.– С. 71 – 78.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Гончарук К.В.¹, студентка спеціальності 026 «Сценічне мистецтво»

Герасимова Т.І.², викладач кафедри обліку і оподаткування

¹*Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтв*

²*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж*

Децентралізація, яка передає владу та ресурси від центральних органів влади до місцевих, супроводжується декількома теоретичними обіцянками. Однією з таких обіцянок є покращення надання місцевих послуг. Проте досягнення цих теоретичних обіцянок децентралізації стало великою проблемою для України.

Децентралізація дала певний успіх у задоволенні реальних потреб місцевого населення щодо надання послуг. У деяких випадках збільшення видатків органів місцевого самоврядування підвищило рівень надання послуг. Проте рівень якості цих постачальників послуг через децентралізацію залишався під сумнівом. Збільшення надання послуг – це добре; однак саме якість надання послуг на місцевому рівні може зменшити рівень бідності на місцевому рівні. Тому варто переглянути дизайн децентралізації, щоб охопити тип, який прагне надати місцевим жителям можливість вимагати прозорості та підзвітності від посадових осіб місцевого самоврядування. При цьому ефективність адміністративної, фіскальної та політичної децентралізації разом із чіткими каналами підзвітності та прозорості на місцевому рівні необхідні для покращення та якісного надання послуг [5, с. 16]

Останнім часом, децентралізації приділяється все більше уваги у всьому світі. Децентралізація, яка передбачає передачу влади від центрального уряду до місцевого самоврядування, складається з трьох частин, це фіскальна, адміністративна та політична децентралізація. Адміністративна частина розглядає організаційну структуру органів місцевого самоврядування, тоді як політичний вимір розглядає політично призначених керівників, які очолюють місцеву владу. Фіскальний вимір зосереджується на фінансових та видаткових угодах між місцевими органами влади та центральним урядом.

Підтвердження причини децентралізації національного уряду до місцевих органів влади. полягає у тому, що місцева влада наближається до